

Nr 130.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning till T. E. Hedlund m. m. jämte motionsvis gjorda framställningar om ersättningar i anledning av sjukdom efter militärtjänstgöring.
(5:e avd.)

I propositionen nr 215 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 17 mars 1950, framlagt förslag angående dels ersättning till T. E. Hedlund i anledning av sjukdom efter militärtjänstgöring, dels ock livränta åt Jenny Johansson såsom efterlevande till en person, som avlidit av skada som tillfogats honom vid trafik med en kronan tillhörig bil.

Vidare ha motionsvis framställningar gjorts om ersättning åt två personer i anledning av sjukdom ådragen under militärtjänstgöring.

Beträffande utredningen i ärenden, som behandlas i nämnda proposition, får utskottet hänvisa till denna.

1:o) **Värnpliktige Thorvald Emanuel Hedlund.** Under punkten 1 av propositionen nr 215 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att från anslaget till bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, må till Thorvald Emanuel Hedlund utbetalas ersättning i anledning av sjukdom enligt grunderna för militärsättningsförordningen.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet, att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

2:o) **Förre tågmästaren K. T. Johanssons änka.** Under punkten 2 av propositionen nr 215 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. må från och med den 1 juli 1950 till Jenny Johansson utgå årlig livränta efter 400 kronor för år så länge hon lever ogift och till dess hon fyller 67 år, med iakttagande att å den sålunda bestämda livräntan icke må åtnjutas någon sådan tilläggsförmån som eljest tillkommer pensionstagare.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet, att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

3:o) **Värnpliktige Nils Julius Björklund.** I motionen II:280 hemställer fröken *Nygren*, att riksdagen, därest en undersökning giver vid handen, att N. J. Björklund ej erhållit skälig ekonomisk gottgörelse för skada, liden i och genom militärtjänstgöring, bereder honom sådan gottgörelse med belopp, som efter undersökning kan prövas lämpligt.

I motionen anföres följande.

Nils Julius Björklund, Norra Valbo, Gävleborgs län, som inryckte till militärtjänst den 9 april 1942 med inskr.-nr 305-60-41, insjuknade i samband med vaccination mot tyfus. Enligt intyg av professor Nils Antoni, som undersökte Björklund den 21 april 1944, led han då av encephalopathia chronica, vilken sjukdom »bestämt synes vara ådragen i och genom militärtjänstgöring».

Björklund, som på grund av sjukdomen varit mer eller mindre arbetsförmögen alltsedan 1942, har tillerkänts först sjukpenning och sedan livränta till och med den 8 mars 1947. Men då livräntan enligt Björklunds mening dels varit för snävt tillmätt efter invaliditetsgraden (15 %) och dels upphört, innan arbetsförmågan återvunnits, anser sig Björklund illa belönad av samhället för de insatser, han gjorde i en farofylld tid.

Det är ur samhällssolidaritetsens synpunkt beklagligt, om män, som skadats i militärtjänst, förutom fysiskt lidande också åsamkas ekonomiska förluster, och jag har därför velat underställa fallet riksdagen för prövning. Själv kan jag givetvis icke bedöma klagomålets vare sig medicinska eller juridiska grund.

Utskottet. Av handlingarna i ärendet framgår, att riksförsäkringsanstalten tillerkänt Björklund ersättning i form av sjukpenning respektive livränta på grund av sjukdom ådragen under militärtjänstgöring, varvid livränta utgått senast för tiden den 9 maj 1946—den 8 mars 1947 efter en invaliditetsgrad av 15 %. Riksförsäkringsanstalten har funnit livränta eller sjukpenning efter den 8 mars 1947 icke kunna utgå, enär Björklunds sjukdom efter sistnämnda dag icke kunde anses medföra sådan nedsättning i hans arbetsförmåga, som i militärförordningen stadgas för rätt till dylik ersättning. Försäkringsrådet, varest Björklund häröver anfört besvär, har enligt utslag den 14 oktober 1948 funnit besvären icke föranleda någon åtgärd.

Då, såvitt utskottet kunnat finna, några sådana omständigheter icke framkommit som skulle kunna föranleda utskottet att intaga annan ställning till den föreliggande ersättningsfrågan än riksförsäkringsanstalten och försäkringsrådet, finner sig utskottet icke kunna tillstyrka det i motionen framställda yrkandet.

Utskottet hemställer,

att motionen II:280 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

4:o) **Värnpliktige Karl Torsten Björkman.** I motionen II:281 hemställer herr *Jansson* i Kalix, att riksdagen måtte utan hinder av att vederbörande myndigheter funnit att ersättning i form av sjukpenning icke bör utgå till värnpliktige nr 423-74-29 Karl Torsten Björkman efter den 30 augusti 1941, till-

erkänna honom ersättning för kroppsskada enligt i militärsättningsförordningen stadgade grunder.

I motionen anföres följande.

Från och med den 1 april 1940 tillerkändes värnpliktige nr 423-74-29 Karl Torsten Björkman från Kalix-Nyborg, Nederkalix församling inom Norrbottens län, född den 29 augusti 1909, av riks försäkringsanstalten ersättning för kroppsskada under beredskapstjänstgöring. Denna ersättning utgick till och med den 30 augusti 1941.

Vid denna tidpunkt, alltså efter det att Björkman erhållit ersättning för kroppsskada under sju ton månader, upptäckte riks försäkringsanstalten, att ryggskadan icke har samband med kroppsskadan under militärtjänstgöringen. Det bör dock ihågkommas, att Björkmans ryggsjukdom bestått under alla dessa år och att han för att möjligen bli fri sin sjukdom besökt ett flertal läkare och sjukvårdsinrättningar inom landet. Sålunda vårdades han under åren 1940, 1941 och 1943 för denna sjukdom å reumatikeravdelningen vid Umeå lasarett. Under 1943 var han intagen å läns lasarettet i Kalix och å serafimer lasarettet i Stockholm. Björkman har med jämna mellanrum besökt läkare för sin ryggskada, utan att dessa dock kunnat göra annat för honom än att konstatera, att skadan alltjämt består. Sålunda finnes intyg från chefsläkaren vid läns lasarettet i Kalix, dr Ingvar Ekholm, dels från ett besök, som Björkman gjort hos denne den 14 september 1948, och dels från ett besök den 3 januari i år. Dr Ekholm konstaterade sjukdomens karaktär och yttringar i det första intyget och finner enligt det andra intyget i januari inga förändringar i det tidigare sjukdomstillståndet. De återkommande besöken hos läkare och deras intyg om att besvären efter kroppsskadan bestå och inte ändrat karaktär måste innebära att Björkmans ryggskada har ett omedelbart samband med det olycksfall han var utsatt för under inkallelsen till beredskapstjänst vid en förläggning i närheten av Bodens fästning. Under denna beredskapstjänst beordrades Björkman i februari månad 1940 att deltaga i lossningen av en godsvagn lastad med halm- och höknippen, uppställd vid Bodens södra station. Björkman råkade vid lossningen av denna vagn ut för den ryggskada, som tvingade honom att dagen efter sjukskriva sig. Han inkallades sedermera varje år under flera perioder men hemförlovades efter någon tids — ibland bara efter någon dags — tjänstgöring, då man kom underfund med att även den lättaste tjänstgöring försämrade hans hälsotillstånd. Under tiden 1 april 1940 till och med den 30 augusti 1941 synes också riks försäkringsanstalten ha delat den uppfattningen, att Björkmans skada härledde sig från lossningen av halm- och hövagnen i Boden, men då Björkmans tillstånd inte förbättrades, beslutade riks försäkringsanstalten, att ersättning för kroppsskada till Björkman icke längre skulle utgå, ehuru det i samma beslut talas om försämring av ryggbesvär.

Utskottet. Av handlingarna i förevarande ärende inhämtas, att riks försäkringsanstalten tillerkänt Björkman sjukpenning till och med den 30 augusti 1941 i anledning av kroppsskada (ryggbesvär) ådragen under militärtjänstgöring åren 1939 och 1940. Av Björkman framställt anspråk på ytterligare ersättning har avvisats av såväl anstalten som försäkringsrådet, vilka myndigheter funnit sådant samband mellan Björkmans efter den 30 augusti 1941 kvarstående besvär och militärtjänstgöringen icke förefinnas, att ersättning efter sistnämnda dag kunde tillerkännas honom. En av Björkman hos Kungl. Maj:t år 1947 gjord ansökan om ersättning i förevarande hänseende har enligt

beslut den 31 oktober samma år lämnats utan åtgärd på grund av stadgandet i 3 § 1 mom. fjärde stycket 1927 års militärsättningsförordning.

Vid den prövning utskottet ägnat förevarande ersättningsfråga har utskottet icke funnit skäl intaga någon från de ansvariga myndigheterna avvikande ståndpunkt. Utskottet hemställer förty,

att motionen II: 281 icke må till någon riksdagens åtgärd för-
anleda.

Stockholm den 2 maj 1950.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar Rickard Lindström, Sven Larsson, Gränebo, Mannerskantz, Ohlon, Gustaf Karlsson, Iwar Anderson, Heiding, fröken Andersson, herrar Sundelin, Rosenberg, Hesselbom, Erik Gustaf Andersson och Einar Persson; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Svensson i Grönvik, Andersson i Malmö, Boman i Kieryd, Mårtensson i Uddevalla, Rubbestad, Ståhl, Bergstrand, Petterson i Degerfors, fröken Elmén, herrar Persson i Vinberg, Birke, Persson i Växjö och Gustafsson i Stockholm.
